

Osoba oprávněná k vydání věci

Vzhledem k počátku účinnosti zákona č. [87/1991](#) Sb., jenž byl v době trvání bývalé ČSFR, je právně nerozhodná skutečnost, že ten, kdo učinil výzvu k vydání věci, která je v České republice, je po zániku ČSFR občanem Slovenské republiky.

Vzhledem k počátku účinnosti zákona č. [87/1991](#) Sb., jenž byl v době trvání bývalé ČSFR, je právně nerozhodná skutečnost, že ten, kdo učinil výzvu k vydání věci, která je v České republice, je po zániku ČSFR občanem Slovenské republiky.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 1256/2002, ze dne 5.11.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o dovolání L. S., zastoupeného advokátkou, proti rozsudku Městského soudu v Praze ze 16. 4. 2002, sp. zn. 16 Co 101/2002, vydanému v právní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. 4 C 416/95 (žalobce L. S., zastoupeného advokátkou, proti žalovaným: 1/ O. h. m. P., zastoupené advokátkou, 2/ Městské části P., zastoupené advokátem, a 3/ Bytovému podniku v P., zastoupenému advokátem, o uzavření dohody o vydání nemovitostí, za vedlejší účasti v řízení J. Š., zastoupené JUDr. J. Š., tak, že zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze 16. 4. 2002, sp. zn. 16 Co 101/2002, i rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 z 22. 9. 1997, č. j. 4 C 416/95-64 a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 3 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se domáhal žalobou, podanou u soudu 1. 11. 1995 (v průběhu řízení opravovanou), aby žalovaným bylo uloženo vydat žalobci jednu ideální čtvrtinu domu čp. 2124 v P. V žalobě bylo uvedeno, že původní vlastníci těchto nemovitostí J. S. a A. S., rodiče žalobce, darovali svou ideální polovinu uvedených nemovitostí státu, a to smlouvou z 11. 9. 1961, která byla uzavřena v tísní. Žalobce poukazoval na to, že jedna ideální čtvrtina těchto nemovitostí byla již vydána jeho sestře J. Š. dohodou o vydání nemovitostí z 20. 3. 1992, registrovanou bývalým Státním notářstvím pro P. pod sp. zn. 3 Reh 278/92. Žalobcovi však jeho ideální čtvrtina nebyla přes uplatněnou výzvu k jejímu vydání žalovanými vydána.

Žalovaní se k žalobě žalobce vyjádřili tak, že žalovaná obec a žalovaný bytový podnik nemají uvedené nemovitosti, vymáhané žalobcem co do jedné čtvrtiny, ve svém držení a žalovaná městská část namítala, že žalobce není oprávněnou osobou podle zákona č. [87/1991](#) Sb., když nedoložil, že je státním občanem České republiky.

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 z 22. 9. 1997, č. j. 4 C 426/95-95, bylo rozhodnuto tak, že se zamítá žaloba žalobce. Žalobci bylo uloženo zaplatit žalované Obci h. m. P. na náhradu nákladů řízení 3.455,- Kč a žalovanému Bytovému podniku v P. také 3.455,- Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku; ve vztahu mezi žalobcem a žalovanou městskou částí bylo rozhodnuto, že žádný z nich

nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O odvolání žalobce proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně bylo rozhodnuto usnesením Městského soudu v Praze z 22. 4. 1998, sp. zn. 36 Co 39/98, a to tak, že se odvolací řízení o tomto odvolání zastavuje.

K dovolání žalobce Nejvyšší soud usnesením z 11. 12. 2001, 28 Cdo 2024/2001, zrušil usnesení Městského soudu v Praze z 22. 4. 1998, sp. zn. 36 Co 39/98, vydané v právní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. 4 C 416/95. Věc byla vrácena soudu prvního stupně k doručení usnesení Obvodního soudu pro Prahu 3 z 3. 3. 1998, č. j. 4 C 416/95-76, žalobci L. S. k rukám jeho právní zástupkyně, která jej v této právní věci zastupuje. Dovolací soud v odůvodnění svého usnesení uváděl, že neshledal správným postup odvolacího soudu, který přistoupil bez dalšího k zastavení odvolacího řízení, aniž by se sám nebo prostřednictvím soudu prvního stupně přesvědčil o tom, zda žalobci, bydlicímu v cizině, se prostřednictvím jeho právní zástupkyně dostalo poučení ze strany soudu nejen o tom, jak odstranit vady jeho tzv. blanketního odvolání, ale hlavně o tom, jako jsou následky nesplnění výzvy k odstranění vad odvolání (tj. zastavení řízení o odvolání).

V dalším průběhu odvolacího řízení Městský soud v Praze rozsudkem ze 16. 4. 2002, sp. zn. 16 Co 101/2002, potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 22. 9. 1997, č. j. 4 C 416/95-64. Ve výroku o nákladech řízení byl změněn rozsudek soudu prvního stupně tak, že se žalovaným nepřiznává náhrada nákladů řízení. Žalovaným nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení odvolacího a dovolacího. Výrokem rozsudku odvolacího soudu bylo také vysloveno, že se proti tomuto rozsudku připouští dovolání.

V odůvodnění rozsudku odvolacího soudu bylo uvedeno, že jediným důvodem pro zamítnutí žaloby žalobce je ta skutečnost, že žalobce nebyl ke dni účinnosti nálezů Ústavního soudu ČR č. [164/1994](#) Sb. státním občanem České republiky. Nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 12. 7. 1994 č. [164/1994](#) Sb. byla dnem 1. 11. 1994 vypuštěna neústavní podmínka trvalého pobytu z ustanovení § 3 zákona č. [87/1991](#) Sb., o mimosoudních rehabilitacích, týkajícího se oprávněných osob podle tohoto zákona. Nález tedy umožnil uplatnit nárok podle uvedeného zákona těm občanům České republiky, který nárok nemohli uplatnit v důsledku nenaplnění neústavní podmínky trvalého pobytu na území ČR, nejpozději ke dni 1. 10. 1991. Aby osoba, která uplatňuje nárok podle zákona č. [87/1991](#) Sb. (ve znění nálezů Ústavního soudu ČR č. [164/1994n](#) Sb.), byla oprávněnou osobou podle tohoto zákona, musela naplňovat i ke dni 2. 5. 1995 podmínku českého státního občanství. V daném případě žalobce v době do 1. 10. 1991 sice splňoval v době do 1. 10. 1991 podmínku státního občanství České a Slovenské Federativní republiky, nesplňoval však podmínku trvalého pobytu na území České republiky; ke dni 2. 5. 1995 však již zákonem stanovenou podmínku státního občanství České republiky nesplňoval.

Odvolací soud vycházel při svém rozhodování z názoru, že nedostatek zákonem stanovené podmínky občanství ČR neumožňuje uplatněný nárok podle zákona č. [87/1991](#) Sb. přiznat. Odvolací soud uváděl, že nelze souhlasit s názorem žalobce, že se na základě zákona č. [40/1993](#) Sb., o nabytí a pozbývání státního občanství Slovenské republiky, stal bez projevu své vůle státním občanem Slovenské republiky. Uváděný zákon pouze určil, že občané, kteří ke dni 31. 12. 1992 byli státními občany Slovenské republiky a zároveň státními občany bývalé ČSFR, jsou od 1. 1. 1993 státními občany Slovenské republiky. Státní občané Slovenské republiky, kteří do 31. 12. 1992 nepodali

žádost o udělení státního občanství České republiky, mohli pak nabýt státní občanství České republiky podle zákona č. [40/1993](#) Sb. (ve znění zákona č. [272/1993](#) Sb.), a to volbou občanství podle ustanovení § 18 a § 18a, a to do 30. 6. 1994, či ve stejné lhůtě udělením občanství podle § 19 zákona č. [40/1993](#) Sb. Žalobce měl tedy možnost zvolit si státní občanství České republiky, a to v dodatečné lhůtě (jeden a půl roku). Pokud žalobce, jak tvrdí, se proti své vůli stal státním občanem Slovenské republiky, měl možnost tuto skutečnost takto změnit.

Odvolací soud byl shodně se soudem prvního stupně toho názoru, že na daný případ nelze užít nález Ústavního soudu ČR č. [164/1994](#) Sb., neboť tento nález se týká pouze občanů České republiky a pouze u těchto občanů a v jejich prospěch byla podmínka trvalého pobytu vypouštěn.

Z uvedených důvodů odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a o nákladech řízení rozhodl s poukazem na ustanovení § 220 odst. 1, a § 150 a § 224 odst. 1 občanského soudního řádu.

Odvolací soud odůvodnil výrok svého rozsudku o připuštění dovolání k řešení závažné právní otázky, a to výkladu podmínky státního občanství v důsledku rozpadu České a Slovenské Federativní republiky při následném vydání nálezů Ústavního soudu č. [164/1994](#) Sb.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen advokátce, která v řízení žalobce zastupovala, dne 27. 5. 2002 a dovolání ze strany žalobce bylo u Obvodního soudu pro Prahu 3 podáno dne 12. 6. 2002, tedy ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 občanského soudního řádu.

Dovolatel ve svém dovolání navrhoval, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a aby věc byla vrácena k dalšímu řízení. Co do přípustnosti dovolání poukazyval dovolatel na to, že odvolací soud připustil dovolání proti svému rozsudku; jako dovolací důvod uplatňoval, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatel zdůrazňoval, že se stal z moci úřední slovenským státním občanem v důsledku té skutečnosti, že se narodil v Trenčíně, kde bydlel s rodiči a sestrou pouhých 9 roků, a pak žili až do roku 1969 v České republice, především v Praze; prožil tedy podstatnou část svého života v České republice.

Dovolatel vyslovoval názor, že byl nezákonně vyřazen z uplatnění nároků podle zákona č. [87/1991](#) Sb. (ve znění před nálezem Ústavního soudu ČR č. [164/1994](#) Sb.), a to z důvodu nenaplnění protiústavní podmínky trvalého pobytu na území ČR. Zdůrazňoval, že v období zákonné lhůty pro uplatnění nároku podle uváděného zákona splňoval podmínku státního občanství, protože byl státním občanem bývalé ČSFR v době mezi 1. 4. 1991 do 1. 10. 1991. Neústavní podmínkou mu bylo zabráněno uplatnit nárok podle zákona č. [87/1991](#) Sb. ve lhůtě od 1. 4. 1991 do 1. 10. 1991. V další lhůtě od 1. 11. 1994 do 2. 5. 1995 mu zase změnou právní úpravy bylo zabráněno v uplatnění nároku podle zákona č. [87/1991](#) Sb., neboť se stal bez svého rozhodnutí občanem Slovenské republiky od 1. 1. 1993 a lhůta pro možnost zvolit si české státní občanství prohlášením např. před českým zastupitelským úřadem v cizině mu skončila 30. 6. 1994, zatím co nález Ústavního soudu ČR č. [164/1994](#) Sb. je z 12. 7. 1994. Za těchto okolností zmeškal lhůty pro získání státního občanství České republiky. Dovolatel je však toho názoru, že restituční zákony byly původně zákony

federálními a oprávněné osoby byly občany ČSFR; není proto možné, aby za nové právní situace byla založena nerovnost mezi oprávněnými osobami a aby část těchto osob byla opět vyřazena z uplatnění nároků podle zákona o mimosoudních rehabilitacích. Podmínka trvalého pobytu na území České republiky byl vypuštěna ve prospěch všech oprávněných osob a nikoli, jak se domnívá odvolací soud, pouze ve prospěch občanů České republiky.

Při posuzování tohoto dovolání vycházel dovolací soud z ustanovení dvanácté části, hlavy první, bodu 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., podle něhož dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, vydaným před dnem účinnosti uvedeného zákona anebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodne se o nich podle dosavadních právních předpisů (zejména občanského soudního řádu - zákona č. [99/1963](#) Sb. ve znění před novelizací zákonem č. [30/2000](#) Sb.).

Také odvolacím soudům je v bodu 15 uvedených přechodných ustanovení zákona č. [30/2000](#) Sb. uloženo projednat odvolání proti rozsudkům soudu prvního stupně, vydaným před dnem nabytí účinnosti zákona č. [30/2000](#) Sb. (tj. před 1. 1. 2001), jak tomu bylo i v daném případě, a rozhodnout o nich podle dosavadních právních předpisů.

Dovolání tu bylo přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 občanského soudního řádu (v již citovaném znění), protože odvolací soud vyslovil výrokem svého rozsudku přípustnost dovolání proti svému rozsudku, neboť měl ta to, že tu jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu.

Vyslovil-li odvolací soud výrok o přípustnosti dovolání proti svému rozhodnutí, musí také uvést, že tak činí pro zásadní význam rozhodnutí po stránce právní (popřípadě pro zásadní význam řešení dílčí právní otázky) a v čem tento zásadní význam spatřuje (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 21/1993 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, vydávané Nejvyšším soudem).

Jestliže odvolací soud připustil dovolání jen v souvislosti s právním posouzením (výkladem) určitého pojmu, vymezí tím zásadně dovolací důvod a dovolacímu soudu nepřísluší přezkoumávat rozsudek odvolacího soudu např. z hlediska závěrů odvolacího soudu o skutkových zjištěních (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 34/1994 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Dovolatel uplatňoval jako dovolací důvod, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ občanského soudního řádu ve znění před novelizací zákonem č. [30/2000](#) Sb.).

Nesprávné právní posouzení věci může spočívat buď v tom, že soud použije na projednávanou právní věc nesprávný právní předpis anebo si použitý právní předpis nesprávně vyloží (viz z rozhodnutí uveřejněného pod č. 3/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek text na str.13/45).

V daném případě odvolací soud posoudil projednávanou právní věc podle ustanovení § 3 zákona č. [87/1991](#) Sb. (ve znění nálezu č. [164/1994](#) Sb.), které se této právní věci týkalo a účastníci řízení na ně také v průběhu řízení poukazovali. V řízení o dovolání bylo tedy třeba ještě posoudit, zda si

odvolací soud toto ustanovení také správně vyložil.

V rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 3 z 22. 9. 1997, č. j. 4 C 416/95-64, bylo konstatováno (na str. 3 v prvním odstavci), že „žalobce uplatnil dne 21. 4. 1995 vůči žalovaným výzvu k vydání čtvrtinového podílu na předmětných nemovitostech, ale ani jeden ze tří žalovaných mu nevyhověl“. Dále tu soud prvního stupně uváděl, že z osvědčení o státním občanství žalobce ze 4. 6. 1996 bylo zjištěno, že žalobce je občanem Slovenské republiky; v této souvislosti soud prvního stupně poukazoval na znění zákona č. 40/1993 Zbierky zákonov Slovenskej republiky, podle jehož ustanovení (§ 2) osoba, která byla k 31. 12. 1992 státním příslušníkem Slovenské republiky podle zákona Slovenské národní rady č. [206/1968](#) Sb. (ve znění zákona č. [88/1990](#) Sb.), o nabývání státního občanství Slovenské republiky, je státním občanem Slovenské republiky i po 1. 1. 1993.

V rozsudku Městského soudu v Praze ze 16. 4. 2002, sp. zn. 16 Co 101/2000, proti němuž směřuje dovolání dovolatele, bylo konstatováno (na str. 3 v pátém odstavci), že žalobce v době od 1. 10. 1991 splňoval podmínku státního občanství bývalé ČSFR; ke dni 2. 5. 1995 již nesplňoval podmínku státního občanství České republiky. Také odvolací soud v této souvislosti poukazoval (na str. 3 v šestém odstavci svého rozsudku) na to, že podle shora citovaného zákona o nabývání a pozbývání státního občanství Slovenské republiky je stanoveno, že občané, kteří ke dni 31. 12. 1992 byli státními občany Slovenské republiky a zároveň státními občany České a Slovenské Federativní republiky, jsou od 1. 1. 1993 státními občany Slovenské republiky.

Vzhledem k těmto skutečnostem, konstatovaným shodně v rozsudcích soudů obou stupňů, nesdílí dovolací soud právní názor těchto soudů, že tu je rozhodující, že žalobce „ke dni 2. 5. 1995 již nesplňoval zákonem stanovenou podmínku státního občanství České republiky“. Naproti tomu dovolací soud vychází i v tomto případě z právního závěru obsaženého ve stanovisku uveřejněném pod č. 34/1993 (na str. 117/251/) Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Vydávané Nejvyšším soudem v tomto znění: „Vzhledem k počátku účinnosti zákona č. [87/1991](#) Sb., jenž byl v době trvání bývalé ČSFR, je nyní právně nerozhodná skutečnost, že ten, kdo učinil výzvu k vydání věci, která je v České republice, je po zániku ČSFR nyní občanem Slovenské republiky“.

Protože tedy dovolací soud nesdílí shora uvedený právní názor soudu obou stupňů a vychází naopak z právního závěru z citovaného stanoviska uveřejněného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, vydávané Nejvyšším soudem, nemohl pokládat rozhodnutí odvolacího soudu, proti němuž směřovalo dovolání dovolatele, za správný a přikročil proto ke zrušení rozsudku odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 1 občanského soudního řádu (ve znění před novelizací zákonem č. [30/2000](#) Sb.)

Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 občanského soudního řádu v již citovaném znění).

V tomto dalším řízení, v němž bude soud prvního stupně vázán právním názorem dovolacího soudu (§ 243d odst. 1, věta druhá, občanského soudního řádu v již citovaném znění), bude se soud prvního stupně zabývat zejména tím, zda je tu nárok žalobce uplatněn proti povinným osobám (povinné osobě) podle ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. [87/1991](#) Sb. a zda tu je žalobcem vymáháno vydání věci

(§ 5 zákona č. [87/1991](#) Sb.), které v rozhodné době (§ 1 zákona č. [87/1991](#) Sb.) přešly na stát některým ze způsobů uvedených v ustanovení § 6 zákona č. [87/1991](#) Sb.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)